

2004

פרוטוקול מס' 1/ג

מישיבת וועדת הכלכלה

מיום ג', כ"ז בתשרי תשי"ח - 22.10.57 בשעה 11.00

ב נ ח ו :

- חברי הוועדה: ב. אבניאל - היו"ר
 מ. אולמרט
 ב. אזניה
 י. אלמוגי
 ש. בז'רנו
 י. גיצני
 ש. פרלשטין
 י. ש. רוזנברג
 ג. שוקן
 ש. שורש

מוזמנים:

- א. לבנטל - יועץ משפטי של משרד המסחר
 והתעשייה.
 מ. גלברט - סמונה על החקירה במשרד המסחר
 והתעשייה.
 ג. קיטרון - מטעם משרד המשפטים.
 מ. שלגי - " " "

סדר-היום:

1. חוק התקנים (תיקון), תשי"ז-1957.
2. חוק הניקוז וההגנה בפני שטפונות;
3. שונות.

היו"ר ב. אבניאל:

פותח את הישיבה.

אני מברכת לשונכם ומאחל לכולנו עבודה

פורה.

על סדר-יומנו שני חוקים: חוק התקנים
 (תיקון), תשי"ז-1957, ומסירה על עבודה וועדה-המשנה לחוק הניקוז,
 שהדיון בו עומד ביני סיום.

עלינו להביא לקריאה שניה ושלישית את

חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים. אמנם חוקר החקנות לשעת-האירוס בענין
 זה חפקנה ב-31 בדצמבר, אולם יש לי רושם שהכנסת תצטרך לטפל בחוק המוצע
 זמן רב, כי נרשמו הסתייגויות רבות, ולכן לחצתי על כך, והובטח לי, כי
 כשבוע הבא יובא בפנינו גרסה הצעת החוק עם ההסתייגויות. חברי הוועדה
 יקבלו העתקים, ותהיה להם שהות של שבוע ימים כדי לעבור על הצעת החוק

וההסתייגויות ולהציע תיקונים או הוספות, כך שהכנסת תוכל לאשר את החוק בזמן.

כן עלינו לסכם את הדיונים בכמה סקירות של שרים, אני גם אזמין את השרים לאחת הישיבות הקרובות, על-מנת שימסרו לנו על המצב ועל הבעיות העומדות על סדר-היום של משקנו וכלכלתנו.

חוק ומתקנים (תיקון), תשי"ז-1957.

סעיף 1:

היו"ר ב. אבניאל:

מכון החקנים הישראלי מבקש, כי בהגדרת המונח "מיפרט" תבואנה המלים הנוספות "לרבות דרישות בדבר חובת בדיקתו" אחרי המלים "דרכי בדיקתו", ושלתיקון זה יינתן חוקף רטרואקטיבי לגבי חקנים שכבר נקבעו. מכון החקנים מבקש את הצעת התיקונים במלים הנאות: "אנו הבינו עד כה את המלים "דרכי בדיקתו" כשלעצמן כמאפשרות להכליל בתקנים דרישות בדבר חובת בדיקת המצרכים ע"י היצרן במפעלו ואת חובת בדיקתם במכון החקנים או במעבדה מוסמכת אחרת לפי חוק החקנים ונהגנו לפי הבנתנו זו. לצערנו הודיענו בזמן האחרון המסוזה על התקינה, כי לדעת מחלקת החקיקה במשרד המשפטים אין לנו זכות להכליל דרישות בדבר חובת בדיקה לפי הנוסח הישן של החוק, בכל ארצות התרבות הוטלה, בדרך זו או אחרת, החובה לבדוק מוצרים כאלה בדיקה מוסמכת..."

א. לבנטל:

מבלי להיכנס לפרטי המכתב של מכון החקנים, אני רואה חובה להודיע כי מנהל מכון החקנים מצטער על משלוח המכתב, והוא ביקש את סליחת המשרד על כך ששלח את המכתב לפני שהשר ידע על כך. לדעת המשרד, יש במכתב זה כמה פרטים בלתי נכונים, לאור נטיבות אלו, אולי יהיה נכון לתת לב"כ מכון החקנים אפשרות להשמיע את דבריו.

אשר להצעת התיקון, היא נולדה מנסיון מסויים של מכון החקנים להטיל חובת בדיקה על מוצרים מסויימים. בעצם, החוק נותן אפשרות ביקורת לפי הסכם בין המכון לבין היצרן או לפי רצונו של היצרן, ז.א., בידי השלטון ישנה חסיד הרשות לבדוק אם המצרך מתאים לדרישות התקן, או לא, כמובן, אפשר להפוך את מכון החקנים למוסד פיקוח שלטוני, אולם אין זה מתאים למבנה המכון בצורתו הנוכחית. לפי צורתו הנוכחית של המכון, הוא נותן שירות, והוא מוססך לפי סעיף 12 להתקשר בחוזה עם יצרן ולבדוק את התאמתו של כל מצרך לדרישות התקן, אם היצרן ירצה בכך. כעת מציע מכון החקנים, אשר קובע את התקן, שהוא יוכל לקבוע במפרט התקן שעל היצרן להמציא את מוצריו לביקורתו, דבר שלדעת המוסמים סותר את המבנה הנוכחי של מכון החקנים.

מצדנו אין התנגדות להצעת מכון החקנים, אולם ראיתי חובה להסביר כמה הסדווכר.

מ. שלגי:

מכון החקנים קובע רק תקן, כלומר את המפרטים של מצרך מסויים, בקשר לקביעה כזאת אין שום חובה ושום זכות לאזרח. החובה מתעוררת רק כאשר אותו תקן נקבע כתקן רשמי, והוא נקבע כתקן רשמי לא ע"י המכון, כי אם ע"י משרד המסחר והתעשייה, כך שהמכון איננו הגוף אשר צריך לקבוע את חובת האזרח להגיש מצרך לבדיקה, הסמכות לדריש בדיקה של מצרך ישנה למסילה בתקן הרשמי.

וועדת העלולה
22.10.57

ע.ע.

היו"ר ב. אבניאל:

התקן של מכון התקנים הופך לתקן רשמי רק לאחר שהוכרו על כך ע"י השר, ולכן סבורני שהצעת תיקונו נוגעת רק לתקן רשמי. למרות שהחביעה של מכון התקנים היא הכבדה על היצרן, נדמה לי שהיא לטובת היצרן, כי מוטב שהזכות לכרוך מתקן המהווה סכנה תהיה בידי מכון מדעי, ולא בידי גוף פרטי.

ש. פרלשטיין:

מטשטשים כאן בין תקן רשמי לבין תקן בלתי רשמי. התקן שקובע המכון הוא מתוך התקשרות היצרן עם המכון פרצונו החפשי. אם המדובר בתקן שאי-שמירתו מהווה סכנה לציבור, מחובת הממשלה להפכו לתקן רשמי. אם משהו פונה למכון התקנים בנקשה שקבע לו תקן, אין זאת אומרת שע"כ מוסרים את הפיקוח למוסד שאינו ציבורי טהור.

היו"ר ב. אבניאל:

לגבי תקן רשמי - האם חבד-הכנסת פרלשטיין מסכים שהמכון יהיה רשמי להטיל חובת בדיקה?

ש. פרלשטיין:

חובה זו קיימת.

א. לבנטל:

התיקון המוצע ע"י מכון התקנים נוגע לכל תקן, גם בלתי רשמי. המכון בלבד קובע תקן בלתי רשמי. הרשות בידי השר לאשר את התקן ולהפוך אותו לתקן רשמי המחייב כל יצרן.

היו"ר ב. אבניאל:

אני חושב שאנו תמימי דעים בדבר הנוסח לבקש מהיועצים המשפטיים לנסח את החוק בצורה כזאת שהמכון יהיה רשמי, מזמן לזמן, לצוות על בדיקת מצרך שבתקן רשמי.

ש. פרלשטיין:

אינני חושב שצריך לתת למכון את הסמכות, בכל אופן לא הבלעדית, לקבוע במפרט את כינויו ואריזתו של מצרך.

א. לבנטל:

הסדר זה נהוג כמעט בכל הארצות. ע"י כינוי נכון של המוצר רוצים למנוע הטעיית הקהל. כן יש חשיבות יתירה לאריזה, שגם היא עלולה להטעות את הקהל.

ג. שנקין:

הייתי מציע להגביל את סמכות המכון לקבוע את כינוי המצרך רק לצורך מניעת הטעיית היצרן לגבי המהות האמיתית של המצרך.

אשר לאריזה, מכון התקנים צריך רק לקבוע את האריזה המתאימה מבחינת השמירה על טיב המצרך.

היו"ר ב. אבניאל:

לי נדמה שאנו יכולים לקבל את ההצעות שבאן לידי ביטוי בדברי חברי הוועדה שוקן ופרלשטיין. אין ברצוננו למסור למכון התקנים החערבות כה רחבה שאינה לצורך ההגנה על טיב המוצר, ולכן אנקש מהיועצים המשפטיים לתקן את סעיף 1(1) ברוב ההצעות.

ע.ע.

היו"ר ב. אבניאל:

אשר לסעיף 1(2), עצם הרעיון הכלול בו צודק. הייתי מציע רק שהאפשרות להימנע ככל עת לבית פרטי תהיה מותנית ברשיון מאת שופט שלום.

א. לבנטל:

אם התיקון הזה יתקבל ע"י הוועדה, לא תהיה לנו הסתייגות.

הצעת ח"כ אבניאל לסעיף 1(2) - נתקבלה.

סעיף 2:

היו"ר ב. אבניאל:

לא נראית לי ההצעה להוסיף את הטלים: "או ליעול המשק". יש דרכים אחרות ליעול המשק, ואין זה מענינו של המכון להתערב בתהליכי הייצור של הסוואר.

ש. פרלשטין:

שני התיקונים המוצעים אינם נראים לי. המושג הנוסף "הגנה על הצרכן" איננו אומר כלום, מכיון שכבר ישנו המושג "שמירה על כריאות הציבור". אינני חושב, כי אפשר להסכים לכך שהממונה על התקנים יוכל להתערב בתהליכי הייצור.

ג. שוקן:

אני חושב כי החוספת המוצעת היא בכל מוצדקת. ייעול המשק יכול להצדיק סטנדרטיזציה. בדרך-כלל מוצדק להעמיד סוגים מסויימים של מצרכים על כפי לא גדולה מדי של מינים; זה מקל על החזקת מלאי, על ההזמנות וטייעל את המשק.

ההגנה על הצרכן אף היא רצויה, והיא איננה מכוסה ע"י שמירה על כריאות הציבור ובסחוננו - יש להגן גם על שמירת כספו של הציבור.

ש. בז'רנו:

לדעתי, אין כל סיבה שלא להוציא תקן רשמי גם מטעמים של ייעול המשק והגנה על הצרכן.

ש. פרלשטין:

אם הצעת התיקון תתקבל, נגיע לסטנדרטיזציה שהיתה בזמן הצנע.

מ. גלברט:

יש פה אי-הבנה. לא הממונה על החקיקה סמך את התקן, כי אם מכון התקנים, שהוא מסד ציבורי. עיקרון החקיקה בכל העולם וגם אצלנו הוא של הסכם כללי בין המעוניינים: היצרן, הצרכן והממשלה. כמעט שלא היו מקרים של חילוקי דעות יסודיים בין הצדדים במכון התקנים. אין חשש לקביעה טוטליטארית.

כנוגע לעצם ההצעה של הגנה על יעילות המשק, ההצעה הזאת היחה גם בעת הדיון בחוק העיקרי, היא נתקבלה והושמטה בסעיף מהפרוטוקול.

היו"ר ב. אבניאל:

אני בכל זאת סבור שאי-אפשר לקבל את הביטוי "ליעילות המשק". צודק חבר-הכנסת פרלשטין, שנחזור במקרה זה להתערבות פקידותית, שלא תמיד רצויה ביותר. גם אני שואף לסטנדרטיזציה ויעילות המשק, אבל לא בצורה זו.

ג. שוקן:

אינני חושב שהדבר הזה מוכרח להביא למצב שהיה בתקופת הצנע, כאשר ייצור מצרכי חצרוכת הוגבל למספר מצומצם של סיגים ואיכויות, נכון שצריכה להיות אפשרות של ערעור.

י. ש. רוזנברג:

גם אני בעד סחן זכות ערעור.

היו"ר ב. אבניאל:

אני עומד על הצעתי למחוק את המלים: "ליעילות המשק"

הצעה ח"כ אבניאל למחוק את המלים "ליעילות המשק" - לא נתקבלה הסתייגות: ב. אבניאל, ש. פרלשטיין

א. לבנטל:

סעיף-קטן (2) בא לאפשר שהאיטורים השונים הניבעים מהכרות תקן רשמי ייכנסו לתקפם באופן הדרגתי. סעיף 2(2) נתקבל.

סעיף 3

א. לבנטל:

המדובר באיסור החזקת מוצרים מסויימים, דבר שאינו כלול בחוק המקורי.

היו"ר ב. אבניאל:

הסעיף הזה אמנם נראה צודק, כי הוא מדבר על סכנת נפשות או פגיעה ברכוש, יחד עם זאת, אני מציע לקבלו רק בהנאי שנקבע אחר-כך מוסד לערעור.

סעיף 4

א. לבנטל:

לפי סעיף 10(א) יש למסונה על התק ינה ממכות ביקורת רק בקשר להוראות שבסעיף 9. סעיף-קטן (1) בא לאפשר עריכת ביקורת גם בקשר ליתר הוראות החוק.

סעיף-קטן (2) בא לחייב את היצרן לשמור על דוגמה של מצרך שנבחר לשם בדיקה ושאיין אפשרות לסלסלו.

היו"ר ב. אבניאל:

נאמר בסעיף: "לפחות חדשיים", כלומר, יתכן גם שנתיים?

א. לבנטל:

הכיוונה היא לתקופה מכסימלית של חדשיים.

היו"ר ב. אבניאל:

אם כן, צריך לתקן את הסעיף על-מנח שיהיה ברור.

בקשר לסעיף-קטן 2(3), אני מציע להגביל את תקופת התפיסה, העיכוב או סחן ההוראה לחודש בלבד.

מה הדין במקרה שלא הוגש משפט ובינתיים

נגרם נזק לסחורה?

ע.ע.

א. לבנטל:

לפי הנסיון הוכח, כי דרושה תקופה של שלושה חודשים על-מנת להחליט אם להגיש

משפט,

אשר לנזק שנגרם לסחורה שנחפסה או עוכבה, יש חוק כללי המספיל בזה. בדרך כלל, אין להניח שפקיד ממשלתי יתפוס או יעכב סחורה מבלי שיהיה משוכנע כי העניין ררוש.

ב. גלברד:

יש מוצרים מסויימים שבדיקתם צריכה להימשך למעלה מחודש. כן עובר זמן עד שהמעבדה יכולה להחחיל בבדיקת המוצר ועד שמתקבלות התוצאות. כן יש צורך בזמן נוסף על-מנת להתייעץ אם להגיש משפט, או לא.

ג. שלגי:

גרימת נזק היא בעיה כללית, כי כל אדם הנחשד בעבירה נגרם לו נזק, כן שאין לפתור את הבעיה הזאת בקשר למקרה זה בלבד.

ד. בז'רנו:

אני מציע להגביל את ההוראה למקרה של סכנת נפשות בלבד.

ה. גלברד:

קשה להגדיר בדיוק מתי המדובר בסכנת נפשות.

ו. קיטרנו:

התקופה של 3 חודשים מוצדקת גם מהנימוק הבא: נוסף לחקירה במכון התקנים, יש צורך גם בחקירה משטרתית. אם תקצרו את התקופה, התוצאה תהיה שיוגש משפט בכל מקרה, אם הישאר התקופה של 3 חודשים, המכון יבדוק בשקט, המשרה תחקור בשקט ובמקרים רבים הדבר לא יגיע למשפט. אם יקבעו תקופה של חודש ימים, יבדקו מהר, יחקרו מהר וכמעט בכל מקרה יוגש משפט, וברגע שיוגש משפט, בין כה העניין ישאר תלוי ועומד עד למשפט, כך שהתהליך יהיה ארוך יותר.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להגביל את ההוראה שבסעיף 4 (2)(3) רק לנזקים

4	-	שיש בהם משום סכנת נפשות
4	-	נגד

החלטה

אם תתקבל הנוסחה הראשונה - הישאר התקופה של 3 חודשים
אם תתקבל הנוסחה המקורית - תיקבע תקופה של חודשיים.

ז. אזניה:

אם יש שתי גירסאות, שתיהן צריכות להיות מנוסחות באופן ברור, כי נוכחתי לדעת שבמקרים רבים אין תיאום בין ההחלטה המתקבלת בוועדה לבין הנוסח המובא למליאת הכנסת,

ח. אבניאל:

אשר לבעית הנזק שנגרמה לאדם שמחוררו נחפסה, אם ננקוט בשיטה שזו בעיה כללית הקיימת בכל החוקים, אנו מוציאים מידנו את היוזמה לעורר את הצורך בתיקונים גם במערכת הכללית של החוקים. לא תמיד הנזק נגרם מתוך רצון רע, אבל הוא יכול להיגרם גם מתוך קלות דעת.

ע.ע.

ש. בז'רנו:

נדמה לי שמצאנו פתרון לבעיה זו בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, והרבה יותר מוצדק לחפש את הפתרון בחוק הנדון מאשר בחוק ההוא. בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים ניחנה לשר זכוח הכרעה בדבר גובה הפיצויים שיש לשלם במקרה של נזק, ואני מציע לקבוע זכוח זה גם בחוק הנדון.

קיסרון:

אינני חושב כי חוק התקנים הוא החוק המתאים לפתרון הבעיה הכללית של גרימת נזק לסחורה שנחפסה מתוך חשד שבקשר אליה נעברה עבירה. נדמה לי שהדרך הטובה ביותר תהיה שהוועדה חמליץ בפני הממשלה להגיש חוק כללי לפתרון הבעיה, או שיו"ר הוועדה, בשם הוועדה, יגיש הצעת חוק כזו.

היו"ר ב. אבניאל:

אם כל הוועדה מקבלת את הצעת מר קיסרון, שאני אביא בשם הוועדה הצעת חוק כללי לפתרון הבעיה, אני מסכים להצעה.

י. אלסוגי:

זה שייך לוועדה החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ב. אבניאל:

אם הוועדה איננה מסכימה להצעה הנ"ל, חברי הוועדה פרלשטיין, אולמרט, בז'רנו ואנוכי נציע להכניס בסעיף זה אותו תיקון שהכנסנו בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים.

ב. אזניה:

אני מתנגד לתיקון המוצע. כמו כן, אין טעם שאני אביא בשם הוועדה הצעת חוק כללי.

ש. בז'רנו:

אני מציע לבדוק את הצעת התיקון בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים.

א. לבנטל:

אשר לסעיף-קטן (3), כדי לסנוע אי-בהירות, מוצע שהמונח "מבצע עבודה" יכלול גם אדם אשר העבודה מבוצעת בפקודתו.

מ. גלברד:

הוראה זו היתה כלולה גם בהצעת החוק הכללי, יהושמטה בטעות.

סעיף 5:

ג. קיסרון:

אני סופיע כאן כרושם מיטני מסחר ובתפקיד זה אני מבקש את התיקון הבא:

בסעיף 13(א)(2) לחוק העיקרי נאמר: "אסור לאדם להשתמש במלה מהמלים המוגנות כ"ח לעסקו, או לפעולות עסקו, ללא היתר משר המסחר והתעשייה...". עכשיו בא סעיף 14 ואומר: "...לא יירשם... סימן מסחרי הכולל מלה מהמלים המוגנות". כלומר, איסור אבסולוטי, ללא היתר משר המסחר והתעשייה.

קיימת פירמה לייצור כל מיני מצרכים, הרשומה אצלנו, כמו בכל העולם, כ"סטנדרט אויל אוף ניו ג'רסי". עכשיו הגישה חברה זו בקשה לייצור מצרכים נוספים, אך לאור האיסור האבסולוטי שבסעיף 14, אסרתי זאת. החברה הגישה ערעור, דחינו את המשפט שלוש פעמים,

ע.ע.

ובית המשפט הודיע לנו שזו הדחייה האחרונה. הסיבה לדחייה היא פשוטה: בינתיים הגשנו את התיקון שהאיסור בסעיף 14 לא יהיה אבסולוטי, אלא תהיה אפשרות של היתר מאת שר המסחר והתעשייה. אם כי אין לי ספק שנזכה בערעור, אינני רוצה שבית המשפט העליון במדינת ישראל יקבע שאסור לרשות בישראל את הסימנים האלה, כי אני חושב שזו פרסומת בלתי רצויה.

התיקון המוצע בא להספיק את שר המסחר והתעשייה להחיר רישום סימן מסחר הכולל מלה טן המלים: תקן, סטנדרד או נורמה, וחזקה על השר שיחשוב היטב לפני שיתן היתר כזה.

היו"ר ב. אבניאל:

אני חושב כי אפשר לקבל את התיקון הזה, למרות שאני מביע תמיהה כיצד לא השגיחו בליקוי זה מקודם.

סעיף 6:

א. לבנטל: סעיף-קטן (1) בא לקבוע, כי עובר עבירה לא רק אדם שמנע את הממונה מבצע את סמכויותיו או הפריע לו במילוי תפקידיו, אלא גם זה שמנע או הפריע לאדם שהוסמך על ידיו לעריכת ביקורת, כלומר, הפקחים.

בסעיף-קטן (2) הגדלנו את מידת העונש, כי חשבנו שהקנס המכסימלי לא החאים לחומרת העבירה.

היו"ר ב. אבניאל:

אני חושב, כי אפשר לקבל את סעיף 6.

אני מציע לנסח עתה את הסעיף בקשר

לאפשרות הערעור.

מ. שלגי: אין זה מדויק לומר שאין לאזרח סעד בקשר להוראות חוק זה. החוק הזה אינו מכונן לפעולתו של אזרח זה, או אחר. הוא נותן לשר המסחר והתעשייה סמכות לקבוע כללים. במידה שזו או קביעה עלולים לפגוע במישהו, ישנו הסעד הרגיל של פנייה לבית דין גבוה לצדק, וזהו סעד לא פחות טוב מאשר וועדת ערעורים, זהו סעד המכוון לעצם העניין.

היו"ר ב. אבניאל:

כוונתנו, ראשית, להקל על האזרח שלא יצטרך לפנות לבית דין גבוה לצדק; שנית, למנוע שבית דין גבוה לצדק יצטרך להגיד, שאמנם האזרח נפגע, אולם החוק מונע ממנו להחערב, מכיון שלפי ניסוח החוק היה רשאי הממונה על התקנים לקבוע את אשר קבע, ולא הוכח שקביעתו נעשתה מתוך רצון רע, או הפליה.

י. אלמוגי:

אני מציע, כי לאחר שנציגי משרד המסחר והתעשייה שמעו על רצון חברי הוועדה להקים מוסד שבפניו יוכלו לערער, יחשבו על כך ובישיבה הבאה יתנו את תשובתם. אם חשבתם תהיה חיוכית, יביאו לנו גם ניסוח מתאים, ואם תהיה שלילית, נוכל להצביע.

ע.ע.

א. לבנטל:

כמוכן שאנו מוכנים לעשות זאת ולקבל הדרכה מהשר, אולם לדעתי לא מן הראוי לעשות עבודה פרטיזנית לגבי כל פעולה אדמיניסטרטיבית, אלא לדאוג לשיפור אדמיניסטרטיבי בחוק כולל.

היו"ר ב. אבניאל:

מכון החקנים מבקש בסעיף 2 (ב), שבו מוגדרות זכויות המכון, אחרי המלים: "ולהוציאם מרשותו" יבואו המלים: "לקבל הלוואות". הנימוק הוא, שהעדר הציון המפורש של זכות זו בחוק גרם למכון קשיים בקבלת הלוואות ואשראי מבנקים.

א. לבנטל:

לפי סעיף 2 של החוק, המכון הוא גוף מאוגד ורשאי להתקשר בחוזים כלשהם, לרבות חוזים בדבר הלוואות, בתקנות נקבע במפורש, שהמכון יכול לקבל הלוואות, ולמשה המכון קיבל הלוואות.

היו"ר ב. אבניאל:

עלינו לקבל החלטות: 1. בקשר לתשלום פיצויים במקרה של נזק לסחורה שנתפסה; 2. בקשר לוועדת ערעורים, אני מציע לדחות זאת לישיבה הבאה. כן נשמע בישיבה הבאה סקירה על עבודת וועדת המשנה לחוק הניקוז.

(הישיבה ננעלה בשעה 13.00)